Lieta Nr. C110**42**516

S P R I E D U M S

Latvijas Republikas vārdā

Cēsīs 2016. gada 9. februārī

Cēsu rajona tiesas

tiesnese A. Bērziņa

rakstveida procesā izskatīja civillietu – /pers. A/ maza apmēra prasībā pret /pers. B/ par uzturlīdzekļu piedziņu.

Aprakstošā daļa

2016. gada 11. janvārī tiesā saņemts prasītājas /pers. A/ maza apmēra prasības pieteikums pret /pers. B/ par uzturlīdzekļu piedziņu.

/pers. A/ (turpmāk tekstā – prasītāja) lūdz tiesu piedzīt no /pers. B/ (turpmāk tekstā – atbildētājs) uzturlīdzekļus trīs nepilngadīgu bērnu no 7 gadu līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai EUR 108.00 katram mēnesī ik mēnesi līdz laikam, kad bērni paši spēs sevi apgādāt, bet ne mazāk par valsts noteikto minimālo uzturlīdzekļu apmēru. Piedziņu lūdz uzsākt no 2016. gada 11. janvāra, lūdz nekavējošu tiesas sprieduma izpildi. Norādījusi, ka nevēlas uzklausīšanu tiesas sēdē.

2016. gada 11. janvārī, saskaņā ar Civilprocesa likuma 250.^{21} panta noteikumiem un pamatojoties uz 2015. gada 14. decembra lēmumu par civillietas ierosināšanu, tiesnese nosūtīja atbildētājam prasības pieteikuma norakstu un paskaidrojuma veidlapu. Tiesā atbildētāja paskaidrojumi nav saņemti.

Civilprocesa likuma 250. ^{25} panta otrā daļa nosaka, ka ja puses nelūdz lietas iztiesāšanu tiesas sēdē vai tiesa neuzskata par nepieciešamu lietu iztiesāt tiesas sēdē, lietas par maza apmēra prasībām tiesa izskata rakstveida procesā, savlaicīgi paziņojot pusēm par datumu, kad sprieduma norakstu varēs saņemt tiesas kancelejā.

Ar tiesneses 2016. gada 10. februāra lēmumu nolemts lietu izskatīt rakstveida procesā, noteikts datums – 2016. gada 1. marts, no kura sprieduma noraksts saņemams tiesas kancelejā. Pusēm saskaņā ar Civilprocesa likuma 250.^{25} panta pirmās daļas noteikumiem ar 2016. gada 12. februāra paziņojumu paziņots par lietas izskatīšanu rakstveida procesā un par sprieduma noraksta saņemšanas datumu tiesas kancelejā.

Motīvu daļa

Novērtējusi rakstveida pierādījumus un apsvērusi prasības pieteikumā norādītos argumentus, un atbildētāja sniegto paskaidrojumu, tiesa atzīst, ka prasība ir pamatota un apmierināma, pamatojoties uz Civillikuma 179. pantu, kas nosaka, ka vecāku pienākums ir samērā ar viņu spējām un mantas stāvokli uzturēt bērnu. Šis pienākums gulstas uz tēvu un māti līdz laikam, kad bērns pats var sevi apgādāt. Strīdus par uzturlīdzekļiem bērnam izšķir tiesa. Pienākums gādāt par bērna uzturēšanu neizbeidzas, ja bērns ir šķirts no ģimenes vai nedzīvo kopā ar vienu no vecākiem vai abiem vecākiem.

Ar prasības pieteikumam pievienotām dzimšanas apliecības kopijām (lietas 6. -8. lapa), apstiprinās, ka atbildētājs /pers. B/ ir tēvs nepilngadīgajai /pers. C/, dzimušai /datums/, /pers. D/, dzimušai /datums/un /pers. E/, dzimušai /datums/, bet prasītāja /pers. A/ ir bērnu māte.

No prasības pieteikumā norādītā secināms, ka nepilngadīgo bērnu dzīvesvieta ir pie mātes /pers. A/, līdz ar to prasītājai ir tiesības prasīt no otra vecāka uzturlīdzekļus viņas ikdienas aizgādībā esošo bērnu uzturam.

Prasītāja lūgusi piedzīt no atbildētāja uzturlīdzekļus bērnu uzturam valdības noteiktajā minimālajā apmērā, tādēļ tiesa uzskata, ka nav vērtējams pušu mantas stāvoklis, jo minimālais uzturlīdzekļu apmērs katram vecākam ir jānodrošina katru mēnesi katram savam bērnam neatkarīgi no mantas stāvokļa, un to nosaka Civillikuma 179. panta piektā daļa.

Civillikuma 179. panta piektā daļa paredz, ka minimālo uzturlīdzekļu apmēru, kuru bērnam nodrošināt ir pienākums katram no vecākiem neatkarīgi no viņa spējām uzturēt bērnu un mantas stāvokļa, nosaka Ministru kabinets, ņemot vērā valstī noteikto minimālo mēnešalgu un bērna vecumu. Šis apmērs noteikts ar Ministru kabineta noteikumiem Nr. 37 (15. 01. 2013.), kuros minimālais maksājamais uzturlīdzekļu apmērs noteikts procentos no minimālās darba algas valstī. Tā kā prasītāja to lūgusi prasības pieteikumā, tiesas spriedumā nosakāms, ka no /pers. B/ piedzenamo uzturlīdzekļu apmērs nedrīkst būt mazāks par valsts noteikto minimālo uzturlīdzekļu apmēru.

Tā kā prasītāja lūgusi piedzīt minimālos uzturlīdzekļus bērniem, tad nav nepieciešams vērtēt atbildētāja iespējas maksāt minimālos

uzturlīdzekļus, jo, saskaņā ar Civillikuma 179. panta piekto daļu – minimālo uzturlīdzekļu apmēru bērnam nodrošināt ir pienākums katram no vecākiem neatkarīgi no viņa spējām uzturēt bērnu un mantas stāvokļa

Tiesa atzīst, ka prasība apmierināma un no atbildētāja prasītājas labā piedzenami līdzekļi nepilngadīgo bērnu /pers. C/, /pers. D/ un /pers. E/ uzturam katram bērnam EUR 111.00 mēnesī, jo minimālā mēnešalga no 2016. gada 1. janvāra ir 370 *euro* mēnesī (Ministru kabineta 24.11.2015. noteikumi Nr. 656.).

Uzturlīdzekļi tiesas noteiktajā apmērā atbilstoši judikatūrai, kas izveidojusies attiecībā uz Civillikuma normas par vecāku pienākumu gādāt par bērnu uzturēšanu tulkojumu (skat. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2007. gada 29. augusta spriedumu lietā Nr. SKC-556), piedzenami no 2016. gada 11. janvāra, kad tiesā celta prasība par uzturlīdzekļu piedziņu, jo ar prasības celšanas brīdi prasītāja /pers. A/, saskaņā ar Civilprocesa likuma 1.pantu, uzsākusi savu ar likumu garantēto civilo tiesību aizsardzības realizāciju. Uzturlīdzekļu piedziņas sākums nosakāms ar prasības iesniegšanu tiesā, t.i. 2015. gada 11. janvāri, bet uzturlīdzekļu maksāšanas pienākums nosakāms līdz pilngadībai, bet nevis līdz laikam, kad bērni paši spēs sevi apgādāt.

2015. gada 20. novembra Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departaments spriedumā lietā Nr. SKC-2885-15, izlemjot jautājumu par termiņa noteikšanu līdz kuram laikam piedzenami uzturlīdzekļi bērna uzturam, ir devis minētā Civillikuma 179. panta un Civilprocesa likuma 72. panta skaidrojumu.

Minētajā spriedumā norādīts sekojošais.

Atbilstoši Civillikuma 179. pantam bērna uzturēšanas pienākums neizbeidzas ar bērna pilngadības iestāšanos, ja objektīvu iemeslu dēļ viņš nevar pats sevi apgādāt. Senāta judikatūrā ir atzīts, ka Civillikuma 179. panta pirmās daļas tiesiskā sastāva pazīme „kad bērns pats var sevi apgādāt" interpretējama atbilstoši likuma „Par valsts pensijām" 19. pantā paredzētajam, ka „par darba nespējīgiem uzskatāmi bērni, kuri mācās vidējās vai augstākās mācību iestādēs dienas nodaļā un nav vecāki par 24 gadiem" (sk. Senāta 2001.gada 14.marta spriedumu lietā Nr. SKC-144/2001).

Tas nozīmē, ka Civillikuma 179. pants iztulkojams tādējādi, ka bērns, kurš mācās vidējās vai augstākās mācību iestādes dienas nodaļā un nav vecāks par 24 gadiem, ir uzskatāms par nespējīgu sevi apgādāt. Līdz ar to vecākiem ir pienākums uzturēt bērnu. Turpretī, ja bērns ir vecāks par 24 gadiem un turpina mācīties, pieņemams, ka bērns spēj sevi apgādāt un bērna uzturēšanas pienākums vecākiem atkrīt.

Civillikuma 179. panta pirmā daļa, kas paredz tēva un mātes pienākumu uzturēt bērnu līdz laikam, kad viņš pats var sevi apgādāt, ir materiālo tiesību norma, kas vecākiem rada pienākumu, bet bērnam piešķir tiesības.

To, kā šīs tiesības ir realizējamas, rodoties strīdam, nosaka procesuālās tiesību normas. Civilprocesa likuma 72.panta pirmajā daļā noteiks, ka spēja realizēt civilprocesuālās tiesības un izpildīt pienākumus (civilprocesuālā rīcībspēja) ir pilngadīgām fiziskajām personām tiktāl, ciktāl to nav ierobežojusi tiesa, un juridiskajām personām.

No Civilprocesa likuma 72. panta otrās un trešās daļas, kas reglamentē jautājumu par to fizisko personu, kuras nav sasniegušas 18 gadu vecumu, lietu vešanu tiesā, izriet, ka Civilprocesa likuma 72. panta pirmā daļa ir imperatīva tiesību norma, kas spēju realizēt tiesības un izpildīt pienākumus nepastarpināti ir piešķīrusi tieši pašām pilngadīgām rīcībspējīgām personām. Atbilstoši dispozitivitātes principam viņas pašas izlemj, vai un kā izmantot tām piešķirtās tiesības.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 72. panta otrajai daļai līdz bērna 18 gadu vecuma sasniegšanai vecāks attiecībā pret bērnu veic likumiskā pārstāvja funkcijas.

Likumiskā pārstāvība izbeidzas, bērnam sasniedzot 18 gadu vecumu, un tā nevar būt ilgāka.

Augstākās tiesas Civillietu departaments minētajā spriedumā, pamatojoties uz iepriekš izklāstīto tiesību normu interpretāciju, izdarījis secinājumu, ka par civilprocesuālās rīcībspējas tiesību institūtam neatbilstošu atzīstama uzturlīdzekļu saņemšanas tiesība bērna mātei līdz meita spēs pati sevi apgādāt. Tā kā šajā nenoteiktajā laika posmā var ietilpt laiks no meitas 18 līdz 24 gadiem, savu tiesību realizēšana pēc pilngadības iestāšanās ir jāveic viņai pašai.

Tāpat minētajā spriedumā norādīts, ka arī Civillikuma 177. panta pirmā daļa, reglamentējot jautājumu par aizgādību, vecāku pienākumu pārstāvēt bērnu viņa personiskajās un mantiskajās attiecībās saista ar laiku līdz pilngadībai.

Tāpat Civillietu departaments minētajā sprieduma norādījis arī uz to, ka pienākumu uzturēt bērnu līdz viņš spēs sevi apgādāt (iespējams pat līdz 24 gadu vecumam) nevar saistīt ar noteikumu, ka uzturlīdzekļu apmērs nevar būt mazāks par Noteikumos Nr.37 noteikto. Minimālais uzturlīdzekļu apmērs atbilstoši minētajiem Noteikumiem Nr.37 ir noteikts bērniem līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai.

Lai gan pienākums uzturēt bērnu vecākam var tikt uzlikts arī pēc bērna 18 gadu vecuma sasniegšanas, uzturlīdzekļu minimālais apmērs nav limitēts, un tā noteikšanas vienīgais kritērijs atbilstoši Civillikuma 179.panta pirmajai daļai ir vecāka spējas un viņa mantas stāvoklis. Augstākās tiesas Civillietu departaments minētajā spriedumā izdarījis arī secinājumu, ka uzturlīdzekļu piedziņa pilngadīgam bērnam atšķirībā no to piedziņas viņa likumiskajam pārstāvim notiek pēc citādāka principa, kas šos procesus arī nošķir.

Ņemot vērā minēto judikatūru, konkrētajā lietā uzturlīdzekļu piedziņa nosakāma līdz bērnu18 gadu vecuma sasniegšanai.

Līdz ar to prasītājas lūgums par termiņa noteikšanu uzturlīdzekļu piedziņai līdz bērni paši spēs sevi apgādāt, kā nelikumīgs noraidāms.

Tiesas spriedums par uzturlīdzekļu piedziņu izpildāms nekavējoties, jo to ir lūgusi prasītāja (Civilprocesa likuma 205. pants).

Apmierinot prasītājas prasību, no atbildētāja valsts ienākumos atbilstoši Civilprocesa likuma 42. pantam, piedzenama valsts nodeva EUR 394.58, kura aprēķināta no gada uzturlīdzekļu summas EUR 3996, atbilstoši Civilprocesa likuma 35. pantam un saskaņā ar šā likuma 34. pantu redakcijā, kas ir spēkā no 2013. gada 1. janvāra, kā arī ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi par prasības pieteikuma un tiesas pavēstu nosūtīšanu EUR 5.20.

Atbildētājam dodams termiņš tiesas sprieduma labprātīgai izpildei daļā par valsts nodevas un tiesāšanās izdevumu samaksu–10 dienas pēc tiesas sprieduma stāšanās likumīgā spēkā, atbilstoši Civilprocesa likuma 204.[1] pantam.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 8., 97. un 250[27]. pantu, tiesa

n o s p r i e d a :

/pers. A/ maza apmēra prasību pret /pers. B/ par uzturlīdzekļu piedziņu apmierināt.

Piedzīt no /pers. B/ par labu /pers. A/ bērnu – /pers. C/, dzimušas /datums/, personas kods /personas kods/, /pers. D/, dzimušas /datums/, personas kods /personas kods/ un /pers. E/, dzimušas /datums/, personas kods /personas kods/, uzturam EUR 111 (simt vienpadsmit *euro*) katra bērna uzturam mēnesī, līdz bērnu pilngadībai, nosakot, ka piedzenamo uzturlīdzekļu apmērs no /pers. B/ nedrīkst būt mazāks par valsts noteikto minimālo uzturlīdzekļu apmēru.

Piedziņu uzsākt no 2016. gada 11. janvāra. Šajā daļā tiesas spriedumu izpildīt nekavējoties.

Piedzīt no /pers. B/ valsts ienākumos valsts nodevu EUR 394.58 (trīssimt deviņdesmit četri *euro* un 58 centi) un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus EUR 5,20 (pieci *euro* un 20 centi), nosakot termiņu 10 (desmit) dienas sprieduma labprātīgai izpildei, skaitot no dienas, kad spriedums stājies likumīgā spēkā.

Spriedumu var pārsūdzēt 20 dienu laikā Vidzemes apgabaltiesā, iesniedzot apelācijas sūdzību Cēsu rajona tiesā.

Tiesnese